

HANA RADULÍČOVÁ

Ani ne pět minut

Některé rány nezhojí ani čas

xyz

Ani ne pět minut

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.xyz.cz
www.albatrosmedia.cz

Hana Raduličová

Ani ne pět minut – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2023

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Ani ne pět minut
HANA RADULÍČOVÁ

© Hana Radulić, 2023
Translation © Pavel Pilch, 2023
Cover photo © white snow, anlomaja/Shutterstock.com
© NAKLADATELSTVÍ XYZ, 2023

ISBN tištěné verze 978-80-7683-411-8
ISBN e-knihy 978-80-7683-426-2 (1. zveřejnění, 2023) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-7683-427-9 (1. zveřejnění, 2023) (mobi)
ISBN e-knihy 978-80-7683-425-5 (1. zveřejnění, 2023) (ePDF)

Ani ne pět minut

Některé rány nezhojí ani čas

HANA RADULÍČOVÁ

xyz

KAPITOLA PRVNÍ

Podzim 2021

Zase se mi zdálo o matce.

Ve snu jsem byl opět malým klukem a ona starou ženou, přesně takovou, jakou byla nedávno, chvílku předtím, než umřela, na prahu sedmdesáti tří let. Sedíme v obýváku, tom, v němž poslední tři roky, co matka žila v domově seniorů, vídám jen otce. Matka mi něco říká, něco mi vypráví tím svým tichým hlasem. Moje mlčenlivá matka ve snu úplně ožila. Nevím, o čem povídá, ale pozorně naslouchám, sleduji její hubenou, vráscitou tvář, nasávám slova. Pak se probouzím a snažím se zahnat sen, z nějž mám docela špatnou náladu, ani nevím proč, ale ještě nějakou chvílku se mi vznáší před očima.

Moje divná matka – odjakživa jsem ji takhle vnímal. Od chvíle, kdy jsem si uvědomil, že existuju, že existuje ona, až do posledních let, kdy si ji přivlastnila nemoc. Stejně tak divná jako vzdálená.

Od doby, co jsme ji před třemi lety umístili do pražského domova seniorů, jenž poskytuje zvláštní péči pro osoby trpící demencí, a po diagnóze, kdy jsem až po čase naplno pochopil, co znamená Alzheimerova nemoc, se mi o ní nezdálo. Ani když jsem vyrůstal, ani během mého krátkého manželství, ani po rozvodu mi matka nevstupovala do snů. Nebo si je přinejmenším

nepamatuju. Tedy až donedávna, hlavně potom, co jsme ji před pár týdnů pochovali a rozloučili se s ní hrstí růžových okvětních lístků naspaných na rakev. Můj otec, sestra a já. Když o tom tak přemýšlím, ty sny se objevily až v posledních dnech jejího života, kdy její občasná nesouvislá komunikace začala být vskutku bizarní.

Do té doby mě občas nepoznávala, jednou dokonce zlostně žádala pečovatelku, ať vyhodí *toho chlapa, co jí vlezl do pokoje*.

A pak jednoho dne, nedlouho před smrtí, když už jsem se zvedl k odchodu a ona mě doprovodila k východu z domova, mě zničehonic objala a já uslyšel její mrmlání.

„Ani ne pět minut,“ zašeptala mi do ucha.

„Co říkáš?“ podíval jsem se do její bledé tváře, když jsem se vymanil z nečekaného objetí. Mlčela, a proto jsem svou otázku zopakoval. Co to jen řekla? Ticho.

Při odchodu z domova jsem tu nevysvětlitelnou větu zapomněl, ani jsem nevěděl, jestli jsem vůbec dobře slyšel.

A pak jednoho obyčejného podzimního dne. Sedíme na dvoře domova, ona v invalidním vozíku, já na lavičce, k níž jsem ji dovezl. Srdce má slabé, hlavně po nedávno prodělaném infarktu, ale doktor mě ujišťuje, že nová léčba zabere. Povídám jí něco o boileru, jak už odešel, otec ho musí vyměnit a já už několik dní neúspěšně sháním instalatéra. Když si přehazuju nohu přes nohu, pod mými novými *martenskami* šustí zežloutlé pomačkané listí. Poryvy větru jej zdvíhají ze země, poletuje vzduchem, do toho matka promluví:

„Ani ne pět minut,“ zase ta nesrozumitelná slova, teď ale pronesená hlasitě a zřetelně.

Když jsem ji tak postrkoval ve vozíku po parku, byla výjimečně při smyslech. Vyptávala se na můj nový projekt a mě příjemně překvapilo, že si na to po týdnu vzpomněla. Ptala se na Gabrielu, moji bývalou ženu, kterou znala jen letmo, což mě překvapilo ještě víc. A taky na svoji vnučku, mé jediné dítě, Moniku.

„Pracuje někde?“ zeptala se trochu ztraceně, protože Monika teprve dokončovala střední školu.

„Ještě ne, dodělává gympl,“ odpověděl jsem jí trpělivě, i když jsem nenápadně pokukoval po rolexkách na svém zápěstí. Mám ještě čtvrt hodiny, říkám si, protože už jsem si objednal taxíka. Ne že bych měl nějaké povinnosti, jen jsem se chtěl stavít do své architektonické kanceláře pro nějaké poznámky. A taky zavolat Monice. Zítra má sedmnácté narozeniny, ale já budu zítra v sedm ráno už v letadle do Frankfurtu, to ona ještě spí. Nehodí se přát vlastní dceři k narozeninám potom, co už uteče půl dne. Pravda je, že jsem měl strach, že na tu povinnost úplně zapomenou, tak bude lepší, když to vyřídím už dnes.

„Tak moc jsem se na to těšila,“ slyším lépe, protože matka mluví nahlas, neobyčejně nahlas. „Ani ne pět minut,“ dodá a každé slovo zní jasně, jako by větu nasekala na kusy.

„Cože, mami?“ ptám se, tentokrát už se zvědavostí. „Na co ses těšila?“ upřesňuji, ale ona najednou jen zakrouť hlavou a zavře oči, zůstává sama se svými zamlženými myšlenkami. Nahnou se k ní, pozoruji její nehybnou stařeckou tvář, skoro umrlčí. Alzheimer je vážně strašná nemoc, docházím k závěru, že poškozuje i psychiku, protože matka nejen že občas mizí v jakémsi vlastním světě, ale stále častěji se mi zdá, že i přichází o rozum.

„Mami!“ zavolám hlasitě a ona otevírá oči, jako by se probouzela ze sna.

„Zítřka má narozeniny, že?“ uhodne, k mému překvapení.

„Jo, Monika má zítřka narozeniny,“ potvrdím jemně.

„Pamatuju si, když se narodila. Byl jsi tak šťastný,“ povídá a já jen pokrčím rameny. Na nějaké extra štěstí si moc nepamatuju, ale byl jsem rád, že jsem se stal otcem.

„Jo, byl,“ nechci jí přece kazit náladu, teď, když je zase *tady*. Zatímco ona pohledem bloudí po parku, já se znova dívám na hodinky. Vysvětluju jí, že musím jít, kýve hlavou, rozumí tomu. Předčasně ji vracím do domova a loučím se s ní stiskem jejího zesláblého ramene. Bez polibků, které jsme si nikdy nedávali. Pro mě je to normální, ale všimnu si zvědavého pohledu ženy, která se se synem loučí v dlouhém objetí, i když se za pár dní znova uvidí. Jako by šel do války, myslím si posměšně, zatímco spěchám k východu a neohlížím se po tom, co nechávám za sebou.

Nevím, jestli se za mnou matka dívá, ale když sedám do taxíku, říkám *Vinohrady* a upřesňuju *Americká*, hlavou mi poletuje věta *Ani ne pět minut*.

Bylo to mé poslední setkání s matkou. O tři dny později zemřela.

KAPITOLA DRUHÁ

Zima 2022

Když popadla dech, natáhla ruku přes má holá prsa k nočnímu stolku. Z krabičky vytáhla cigaretu a zapálila si a pak se znovu natáhla na své velké manželské posteli, kterou ještě před pár lety sdílela se svým bývalým manželem. Eva kouřila tiše a já jsem si odpustil obvyklé protikuřácké protesty, zatímco se mi před očima vlnila kouřová clona. Tím spíš, že jsem jako pokaždé chtěl co nejrychleji vyskočit z její postele, jen co uplyne dostatek času, aby to bylo jakžtakž slušné. Eva se zlobila, když jsem ji opouštěl brzo po milování, obzvlášť, když už bylo pozdě, jako i tentokrát. Moje vysvětlení, že nemůžu klidně spát, pokud nejsem v posteli sám, většinou nezabralo, protože moje hezká partnerka po takové výmluvě nasadila v nejlepším případě výraz uraženého trpělivce. V tom horším by dodala komentář, že jsem jako rozmazlený fracek, a dokonce že je čas, abych vyhledal odbornou pomoc.

„Evičko, však ti budu tento víkend dělat společnost,“ doprovodil jsem opatrný ústup z lože potvrzením už domluvené návštěvy u jejího bratra, který si v Českém Krumlově otevíral penzion, a pro každý případ jsem vykouzlil i úlisný úsměv.

„Lukáši, jsem ráda, že se mnou pojedíš. Víím, že se ti nechce, ale nechci tam řídit a autobusem se mi chce ještě míň,“

odpověděla smírně, k mé radosti, aniž by komentovala můj odchod z postele v jedenáct večer.

„Rád s tebou pojedu,“ povídám a dívám se na její nahé tělo, navzdory letům stále přitažlivé. „Hlásí, že bude slunečno, tak se můžeme i projít po Krumlově,“ navrhnul jsem a ona se usmála. Natáhnul jsem si kalhoty a rolák a chtěl odejít z místnosti. Ale zastavil jsem se, vrátil se k posteli, políbil jsem ji a ona mě odměnila dalším úsměvem.

„Ahoj, zavoláme si,“ dodala a sáhla po další cigaretě, zamával jsem jí ode dveří, vzal si z věšáku kabát a odešel z jejího panelákového bytu. Na přečpaném parkovišti sídliště Krč jsem s problémy našel svoje Audi, skočil za volant a vydal se k Chodovu, kde jsem si po rozvodu, před více než deseti lety, koupil garsonku. Mohl jsem si dovolit i větší byt, ale stejně jsem ho nepotřeboval, protože jsem většinu dní trávil v kanceláři.

Vztah s Evou trval už dva roky. To už zdůrazňuju, protože moje milostné známosti po rozvodu s Gabrielou byly sice četné, ale krátké, a to dokonce tak, že jsem si jednu ze svých bývalých při náhodném setkání spletl se sousedkou svých rodičů, ačkoliv by paní Jablonská podle věku mohla být její matkou. Můj omyl navíc vyvolal na její estetickými zákroky předělané tváři zvláštní napětí, tím mi připomněla exponáty v Muzeu voskových figurín, kam mě Gábinka zatáhla dokonce dvakrát.

S Evou, pětáctýřicetiletou rozvedenou právnickou, která pracovala na Karlově univerzitě, jsem se seznámil nedlouho po jejím rozvodu, takže jsem první měsíce našeho vztahu připisoval tomu, že se snaží pomocí nového chlapa zapomenout na bývalého manžela, s nímž měla dvě dospělé děti. Kromě toho

jsem byl o sedm let starší než ona, což nebylo na první pohled patrné, protože jsem vždycky vypadal mladší, a pokud lze věřit hodnocení krásnějšího pohlaví, tak i velmi dobře.

Právě takový nezávazný vztah mi vyhovoval a byl jsem přesvědčený, že vyhovuje i jí. Schůzka, když se to hodí oběma, zrušení na poslední chvíli, aniž by byl někdo naštvaný, sem tam společná návštěva nějaké kulturní události, kam jsem chodil spíš proto, aby se měla dobře ona, ne já. Ale poslední měsíce začala Eva blábolit o tom, že bychom spolu měli trávit víc času, že nastal čas, aby poznala mou dceru a já její syny, kteří studují v Londýně, a že k ní nemůžu jen tak přicházet a odcházet, jako bych si pronajímal pokoj v hotelu.

„Ale v hotelu bych za pokoj platil,“ řekl jsem hloupě ve snaze udělat vtip, což mi nikdy nešlo.

„Pořád myslíš jen na sebe. Už nejsme děcka, Lukáši, já chci stabilitu, rutinu. Už jsme spolu dva roky, je čas se rozhodnout.“

„Rozhodnout?“ dělal jsem blbého, i když jsem dobře věděl, že mluví o manželství.

„Rozhodnout o společném životě,“ upřesnila a vyhnula se slovu, z něž mi vstávaly vlasy na hlavě.

Eva mi začala stále více připomínat bývalou ženu, a to už jsem si myslel, že to trýznivé období konečně zůstalo navždy za mnou. Ale jako by se všechno vracelo – stejná slova, podobné návrhy, moje protesty a vyhýbání se rozhovorům, do nichž se vždycky nějak vkradlo to věčné téma společného života neboli manželství, z čehož mě začínala jímat hrůza.

Když jsme spolu začali před osmnácti lety chodit, Gabriela byla překrásná holka. Já, svobodný, mylně přesvědčený o tom, že i nezlomný, čtyřiatřicetiletý diplomovaný inženýr architekt na vrcholu kariéry, jsem se zamiloval do blondaté osmadvacetileté kosmetičky. Manželství jsem odkládal, dělal jsem, že jejím aluzím nerozumím, ale přišel den, kdy mi sdělila, že už není potřeba nic odkládat, protože na cestě je dítě a to, jak mi vysvětlila, musí vyrůstat ve zdravém rodinném prostředí. Nevěděl jsem, jak by to mělo přesně vypadat, obzvláště to *zdravé* prostředí, ale zjištění, že se stanu čímsi otcem, urychlilo nevyhnutelné, a tak jsem Gábinku požádal o ruku. I když jsem měl vždy pocit, že spíš ona požádala o ruku mě.

Narodila se nám holčička a manželka ji pojmenovala Monika. Svou dcerku jsem miloval, chodil jsem s ní na dětské hřiště, když jí byly čtyři, dokonce jsem ji naučil hrát fotbal tak, že její mistrovské kousky s míčem se závidistí pozorovali kluci ze sousedství. Kdy přesně jsem *popustil opratě* v její výchově, to už nedokážu říct, ale najednou jsem, manželčinými slovy, byl nepřítomný tělem i duchem.

„Nevidíš nic kromě těch blbých nákresů,“ uklízela našťavaně ze stolu papíry, které jsem na něj rozprostřel, abych se na ně co nejdříve podíval, zatímco ona dodělávala večeri a za dveřmi se měli každou chvíli objevit její rodiče.

„To jsou půdorysy, dej mi to!“ vyrval jsem jí papíry z rukou. „Pomícháš mi pořadí, Gábino,“ štěkal jsem na ni, když se ozval domovní zvonek. Posbíral jsem svoji cennou práci a demonstrativně odešel z obývacího pokoje, přičemž jsem se na chodbě málem srazil s manželou Procházkovými objímajícími se s vnučkou.

Gabriela mi vyčítala, že jsem pořád pryč, že se až moc věnuju práci, tvrdila, že se zabývám jen sám sebou, že jsem kariérista, co nemyslí na rodinu. Arzenál nadávek se časem dál rozšiřoval až k tomu, že jsem sobec a zvrácený egoista. A k tomu ta nepochopitelná urážka.

„S tebou fakt něco není v pořádku,“ utrousila bez známky vzteku, když jsem se jí udiveně zeptal, co slavíme, když domů přišla s obrovskou papírovou krabicí plnou zákusků. Monika měla šesté narozeniny a mě se zrovna toho dne v mé stále úspěšnější architektonické kanceláři povedlo zaměstnat výjimečného mladého kolegu se zkušenostmi ze světa, který se do Prahy přistěhoval z Berlína. Ve chvíli, kdy mi paměť začala fungovat, už vyslovovala stejně klidným tónem druhou větu.

„Možná se není čemu divit, vzhledem k tvé rodině.“

S překvapeným výrazem jsem otevřel ústa, abych se jí zeptal, co tím myslí, ale otázku jsem položit nestihnul.

„A té tvé divné matce,“ řekla a zmizela z chodby i s krabicí narozeninových zákusků.

Když šla brzo poté Monika do první třídy, byli jsme už, k mé velké úlevě, rozvedení.

* * *

„Třeba byl ten konkurz přece jen zfixlovaný,“ vstupuju nakvašeně do konverzace a vracím se k tématu, které se mezitím někam vypařilo, takže dva kolegové si už pár minut vyměňují svoje zážitky z hor, které během večere v restauraci poslouchám jen na půl ucha. Dalibor vychvaluje syna, který se během pár

dní naučil lyžovat, zatímco Filip vykládá něco o tom, jak žena zapomněla vzít skafandry nebo nějaké podobné lyžařské vybavení.

„No tak, Lukáš, zklidni se trochu,“ Filip napíchne vidličkou poslední sousto salátu. „Přišli jsme se uvolnit, něco sníst...“, řekne a podívá se na hodiny. „V kanclu jsme byli skoro deset hodin. Konkurz je v pohodě, projekt dostaneme my. Přestaň se tím trápit,“ přesvědčuje mě mladý kolega a Dalibor na mě vrhá nezdravý pohled.

„Šíříš jen pesimismus. No, máš to fakt těžké,“ ani on se nezdráhá mluvit narovinu.

„Jasně, šéfové to nikdy nemají lehké,“ odpovídám se stejně blbou náladou, pořád mám starost, abychom nepřišli o projekt, na kterém jsme rok pracovali.

„Všecko bude, jak má být,“ uzavírá Filip a objednáváme si dezert. Rozhovor se teď točí kolem Daliborova synovce, kterého před pár dny zadržela policie kvůli přechovávání opiátů během razie v jednom nočním klubu. Kolegové mluví o extázi, nějaké taneční droze, což mě osobně vůbec nezajímá, protože jsem s tím nikdy neměl nic společného, ale rozhovor mi připomene telefonát s bývalou ženou. Gabriela si dělala starost kvůli naší Monice, která, jak tvrdí Gábinka, má milostný poměr s klukem, o němž, jak opět tvrdí Gábinka, slyšela, že fetuje.

„Vyrábí se z látky na čištění fasád.“ Teď už poslouchám pozorněji. „Několik lidí na to loni umřelo,“ oznamuje Dalibor ustaraně a volá číšníka.

Jeho ustaranost nakazí i mě, protože jen co vstaneme od stolu, hledám v kapse telefon. Rozejdeme se před restaurací, oni

jdou jedním směrem, já na opačnou stranu. Zatímco pomalu procházím Opletalovou, volám Monice. Zatímco čekám, až to zvedne, vzpomenu si, že jsem ji naposledy viděl na matčině pohřbu, před dvěma měsíci. Krátce, téměř ostýchavě jsem ji k sobě přivinul a pomyslel jsem si, že z ní vyrostla krásná holka. Ani při největší snaze bych si nevzpomněl, kdy jsem ji naposled viděl předtím.

„Ahoj, tati,“ ozve se docela vesele, což se mi zdá nezvyklé, protože se mě obvykle chce vždy co nejdříve zbavit, a v tomto duchu probíhají i naše telefonáty. Jako by mi to přidělalo ještě víc starostí, takže nechodím kolem horké kaše a rovnou se jí zeptám na to, kvůli čemu volám.

„Moniko, máma říká, že chodíš s nějakým... klukem, který...“ nemůžu najít správná slova, „... bere opiáty.“

Čekám ticho, možná vztek. Ale ne.

„Tati, vůbec nejsi v obraze,“ odpovídá rychle. „Jako obvykle,“ zdůrazňuje a já vycítím dávku uraženosti. Jestli kvůli mé nevědomosti nebo té otázce, to nevím, ale nestihnu se zeptat.

„S Tomášem jsem se dávno rozešla. Po něm byl Péťa a teď chodím s Borisem.“ Zatímco mluví, cítím, jak podrážděnost v jejím hlase nabírá na intenzitě. Dojde mi, že je moje dcera skoro dospělá osoba, a pak si vzpomenu, že mi o tom klukovi Gabriela říkala loni v létě. Nebo snad už na jaře.

„V pořádku, Moniko. Promiň, že se starám,“ začnu se dokonce omlouvat. Chci se jí zeptat, jak se má, ale zase nestíhám.

„Tati, poslyš, už musím končit.“

„V pořádku, ahoj,“ zopakuju totéž a s dcerou se rozloučím formálnějším pozdravem než před chvílí před restaurací.

Kdy k tomu došlo? Že jsem, jak to řekla Gábinka, *dal ruce pryč* od své dcery? Nemůžu si vzpomenout, muselo to být hodně dávno, už pár let před rozvodem. Když šla do první třídy, byl jsem už *bývalý*, ale moje manželské i otcovské problémy začaly určitě dřív.

V naší malé rodině, jak mi vmetla žena do tváře během jedné z posledních manželských hádek, jako by otec vůbec neexistoval.

Vážně divné, přemýšlím, když se v paměti vracím do těch dávných dní. V mé rodině jako by to bylo naopak. Jako by neexistovala matka. Byli jsme tu hlavně my tři: otec, sestra a já.

Když vcházím do veřejné garáže, zase si vzpomenu na sny, kterých se mi ještě nepovedlo zbavit. Matka mě nadále v noci čas od času navštěvuje, takže ji *vídám* častěji, než když byla naživu. Málem jsem si na to už zvykl.

KAPITOLA TŘETÍ

Lukášku, slyšels mě?“ křičí sestra do sluchátka tak moc, až „Musím dát mobil od ucha. Nejspíš volá z Kotvy, nákupního centra, kde pracuje už sto let, identifikuju podle hluku, jenž nejspíš vydávají zákazníci, kteří se nahrnuli na novoroční slevy.

„Slyším, Janičko, ale copak tys z domova nevzala všechno...?“ divím se, protože od matčina pohřbu uplynuly už víc než dva měsíce. Kde se tam teď vzaly matčiny věci, prskám, protože nemám nejmenší chuť to ponuré místo znova navštívit.

„Vzala, ale sestra Jadwiga říká, že ještě našli nějakou máminu tašku s jejími věcmi. Ten člověk, co dostal její pokoj..., co se nastěhoval do stejného pokoje, ji našel...“

„Jano, a nemůžeš pro to zajet ty?“ přerušuju ji nervózně a rukou kynu přes skleněnou přepážku kolegyni, ať klidně vstoupí a nechá mi složku na stole. „Na co nám bude nějaká taška? Máma ani neměla nic cenného,“ přebírám složku a úsměvem kolegyni děkuju. Listuju papíry, zatímco Jana na druhém konci drátu pořád bučí.

„Lukášku, povídám, že já pro to jet nemůžu. Musím k zubaři a Jadwiga mě prosila, ať přijedeme dneska. Už mi dnes ráno volala dvakrát.“

„A co je ta Polka tak otravná? Snad si pro to můžeme přijet kdykoliv,“ protestuju a představuju si rozměrnou pečovatelku ve středním věku. Pořád usměvavou, s drdolem a jantarovým náhrdelníkem kolem krku. Matka měla její společnost ráda, alespoň mi to tvrdila Jana, která byla v domově častějším hostem než já.

„Dobře, Janičko,“ vzdávám to. „Dneska pro to skočím.“

„Díky,“ říká sestra spokojeně. „Musím jít, lidi se hrabou ve zboží jako šílení.“

Rozhovor končí a já se konečně věnuju svým papírům a volám kolegyni kvůli přípravě na zítřejší schůzku.

Když jsem se dostal z kanceláře, byla už hluboká zimní tma. Pohled na hodinky říkal, že nemá smysl jezdit do domova seniorů, kde se už všichni chystají do postele a sestra Jadwiga je dávno doma. Nemám jinou možnost než návštěvu odložit na zítra.

Druhý den vycházím do deště, se zavřeným deštníkem přebíhám k autu a v hlavě si procházím, co všechno musím toho dne v kanceláři udělat. Komu zavolat, komu rozhodně poslat mail a koho pozvat na malý večírek, protože získaný projekt se přece jen musí trochu oslavit.

Když startuju motor, z koutku v mém mozku se vynoří polské jméno. Jadwiga!

Musím do toho domova, jinak mě Jana bude celý boží den otravovat, rozhoduju se. Času mám dost, je teprve sedm. Vynechám snídani ve své oblíbené kavárně, koupím si něco cestou a kafe do kelímku. Na křižovatce zahnu jiným směrem než obvykle.

Jak se tak pomalu blíží k domovu seniorů a stěrače stírají víc a víc, vracím se ve vzpomínkách ke své poslední návštěvě instituce, ve které matka strávila poslední tři roky svého života. Tehdy jsem nevěděl, že ji vidím naposledy, ale to člověk většinou neví nikdy. Stejně mě mrzí, že jsem se s ní nerozloučil trochu lépe, neřekl jí třeba něco hezkého, nepotěšil ji, nepohládl po tváři nebo ji nepolíbil. Nejsem si jistý, jestli bych to skutečně udělal, ale vím, že teď mi je líto, že jsme se rozešli tak normálně, skoro ve spěchu.

A zrovna tehdy, naposledy, byla neobvykle duchem přítomná, pamatuju si na její otázky ohledně mého nového projektu a jak komentovala, že se ze mě stal úspěšný podnikatel, jak tomu dnes každý říká. Tak jí to nejspíš podala Janička, protože já jsem s rodiči o své práci mluvil jen zřídka. Ostatně jako o čemkoliv jiném. Když jsem ještě studoval architekturu, ani tehdy jsem si nebyl jistý, jestli vůbec ví, co budu jako diplomovaný inženýr architekt dělat. Kdyby nebylo té matčiny nesouvislé věty o *ani ne pěti minutách*, věřil bych tomu, že během našeho posledního setkání byla zcela se mnou.

Moje matka, ta tajemná osoba mého života, s neustále unavenou a zmučenou tváří. Před očima se mi míhají auta, semaforey, reklamní panely, ale já vidím obrazy z dětství, vzpomínky z počátku svého života.

Vracím se v myslí k těm několika chvilím, kdy jsem začal chodit do školy a matka mě přišla vyzvednout, protože nejčastěji na mě čekal otec. Brzo potom, v osmi letech, už jsem sám drncal autobusem a tramvají. Byly i dny, kdy jsem bojoval s chutí dělat, že ji neznám, protože navzdory svému mládí

vypadala hodně staře, alespoň z mé dětské perspektivy. Byla drobná, měla křehkou postavu a taky jaksi shrbenou, měla světlé vlasy, které jí už před třicítkou úplně zešedly, a já se za tu její bílou hlavu tak styděl, že jsem jedné roztomilé holčičce blábolil lži o tom, že to je moje babička. Matka si nikdy vlasy nebarvila, čemuž jsem se pak divil, když jsem pochopil, že spousta žen nemá svou přirozenou barvu vlasů, ale nosí na hlavě chemické produkty. Pro matku jako by na světě nic neexistovalo, kromě samotného života, obyčejné rutiny od rána až do setmění, věčného a uzavřeného kruhu, v němž se pohybovala s kalným pohledem jako odsouzenec, jehož poprava je stále blíž a blíž. A tak to šlo celých dvaasedmdesát let.

Když jsem s ní chodíval na autobus, nikdy mě neobjala, ale šlapala těsně u mě a dávala pozor, abych se od ní nevzdaloval. To tiché stvoření, které kráčelo vedle mě, jen zřídka promluvílo, leda ať dávám pozor na kaluže, jdu dál od okraje cesty, protože projíždí nákladák, nebo mi vzala aktovku, i když jsem na otázku, jestli není těžká, vždycky odpovídal, že není. Když jsem jednou odběhl k vlčákovi, bylo to ještě štěně, kterého vedl na vodítku nějaký mladík, hned za mnou pospíchala.

„Dej pozor, Lukášku, ať tě nepokouše,“ řekla vystrašeně a vrhla svýma modrýma očima omluvný pohled na majitele psa.

Matka vůbec mluvila málo, a to nejen se mnou, ale se všemi doma. Zřídka kdy řekla něco, co nebyla odpověď na otázku. Starala se o domácnost, aby nám nikomu nic nechybělo. Když jsem se ráno budil, často nebyla doma, protože už tou dobou stávala ve frontě před některým obchodem.

„Povedlo se mi koupit pomeranče,“ zahlásila tiše, když vstoupila do obývacího pokoje, kde jsme ji se sestrou čekali, hlasem, v němž přeci jen byla slyšet spokojenost s tím *bohatým* nákupem.

K mým a sestřiným narozeninám nám matka dávala dárky, ale vždycky zdůrazňovala, že jsou to dárky od obou rodičů. Když jsem byl starší, pochopil jsem, že se kvůli té větě potom vždycky cítila špatně, pokud to vůbec bylo možné, vzhledem k tomu, že nepracovala a peníze vydělával pouze otec. Ve dnech, kdy jsme se sestrou slavili výročí našeho příchodu na svět, jsme dostávali školní potřeby, knihy, sladkosti, nějaké oblečení, nejčastěji drobnosti jako šály, zimní čepice nebo ponožky. Rodiče nebyli bohatí, ale matka se vždy starala o to, abychom byli najezení, upravení a čistí. Smíchovský byt, v němž jsme žili, byl dvoupokojový, ale rodiče nám přenechali jeden pokoj, zatímco druhý sloužil přes den jako obývací pokoj a v noci jako ložnice rodičů, kteří spali na velkém rozkládacím gauči. Když jsem chodil na gymnázium, vřela ve mně nespokojenost, že musím sdílet pokoj s holkou. Se sestrou jsem vycházel dobře, ale stejně jsem záviděl kamarádům, kteří měli bratry, protože mě stále víc nervovalo, že pokoj neustále voněl po nějakých kosmetických přípravcích, které si Janička vyměňovala s kamarádkami. Teprve těsně před dokončením studia architektury se mi povedlo pokoj obsadit jen pro sebe, protože sestra se, k mé radosti, po dokončení střední obchodní školy hned nechala zaměstnat a brzo se vdala za Vaška, se kterým je už třicet let. Já jsem se poté, co jsem absolvoval a našel si první práci, od rodičů odstěhoval. Tehdy začal můj samostatný život, ten pracovní úspěšný, srovnaný a hezký, ten soukromý nejčastěji v rozkladu.